

Motion till riksdagen 2020/21:4107

av **Lina Nordquist m.fl. (L)**

med anledning av prop. 2020/21:219 Fortsatt giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar att anta regeringens förslag till lag om dels fortsatt giltighet av lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, dels ändring i samma lag, med de ändringar som framgår av motionens bilaga.
2. Riksdagen beslutar att anta regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19, med de ändringar som framgår av motionens bilaga.
3. Riksdagen beslutar att anta regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2021:6) om ändring i ordningslagen (1993:1617) med de ändringar som framgår av motionens bilaga.

Motivering

I den rubricerade propositionen har regeringen föreslagit att två lagar som införts på grund av covid-19-pandemin ska förlängas i ytterligare fyra månader, till och med den 31 januari 2022. Liberalerna delar regeringens bedömning av att den pågående pandemin är allvarlig men menar, i samstämmighet med flera tunga remissinstanser, att regeringens förslag på åtgärder är alltför långtgående och ger regeringen möjlighet till onödigt hårda frihetsinskränkningar för den enskilde. Liberalerna föreslår därför i den här motionen en rad begränsningar av de nämnda lagarna. Vidare föreslår Liberalerna att lagarna endast ska förlängas i två månader, till utgången av november 2021.

Lagarna inskränker demokratiska fri- och rättigheter

För 100 år sedan var Liberalerna med och införde demokrati i Sverige. Få skulle motsätta sig idén om att allmän och lika rösträtt är en grundbult i det demokratiska samhället, men ett demokratiskt samhälle innehåller med nödvändighet fler beståndsdelar än bara rösträtten. Rätten att kunna mötas fritt i det offentliga rummet, att utbyta varor och tjänster, att vistas ute i samhället och att förflytta sig inom landet är några av de förutsättningar som krävs för att vårt demokratiska samhällsskick ska kunna bestå.

När lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (covid-19-lagen) och lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (serveringslagen) infördes var det som ett svar på en alltmer eskalerande smitta i en ovaccinerad befolkning. Lagarna innehöll möjligheter till långtgående fri- och rättighetsbegränsningar som var nödvändiga för att skydda utsatta individer i samhället och för att hjälpa den mycket ansträngda sjukvården att hantera situationen. Lagarnas mycket kraftiga frihetsinskränkningar ansågs då, trots att de gick emot många av de demokratiska värden vi liberaler kommer slåss hårt för att slå vakt om, proportionerliga med tanke på den enorma kris som landet då stod inför.

För ett liberalt parti är det självklart att inte ta lättvindigt på den här typen av beslut. Det mandat som lagarna ger regeringen innebär att den i praktiken kan tysta röster i demonstrationer, begränsa mångfaldsparader och religiösa samlingar, hindra människor från att handla med varandra och att i praktiken begränsa utbyten av tankar och idéer. Det är just sådana evenemang och sådant utbyte som krävs för att vårt öppna, accepterande och demokratiska samhälle ska bestå. Även om dessa värderingar är självklara för oss i dag innebär det inte att de inte kan gå förlorade och att vår samhällsutveckling kan backa långt, även under mycket korta tider av nedstängning och förbud. Att samhället hålls nedstängt så lite som möjligt, en så kort tid som möjligt, är därför en central prioritering. Det handlar om att försvara de fri- och rättigheter som bär upp vår liberala demokrati.

Ett förändrat läge

När de ursprungliga lagarna antogs befann sig Sverige i ett annat pandemiskt läge. I dagsläget (29 augusti 2021) har 81,5 % respektive 67,4 % av befolkningen fått en respektive två doser vaccin. Efter två doser blir den som blir smittad i regel mindre sjuk och har dessutom lägre chans att föra smitta vidare. Inget tyder på att nya virusmutationer kommer att leda till lika ödesdiga konsekvenser som innan vaccinationerna tog fart. Även om inskränkningar i människors grundläggande friheter fortsatt kan vara nödvändiga måste varje sådan inskränkning stå i proportion till de risker den medför.

Regeringen redovisar i sitt förslag om att förlänga lagen inte några reella skäl för en sådan förlängning utan menar att de grundlagsinskränkande medlen lagen medger kan vara bra att ha i de fall smittan eskalerar i samhället på nytt. Detta trots att tunga remissinstanser som JO och Sveriges advokatsamfund menat att beslutet om fortsatta rättighetsinskränkningar kräver att man vet mer om smittläget längre fram i höst. Instanser som Företagarna, Visita och Fastighetsägarna har dessutom framfört att förlängningen är både skadlig och omotiverad. Remissbehandlingen av den promemoria som ligger till grund för propositionen gjordes i våras, långt innan remissinstanserna hade möjlighet att värdera smittläget inför hösten. Också detta måste uppmärksammas.

Liberalerna vänder sig starkt emot regeringens förslag och föreslår därför i dag en rad ändringar i de båda lagarna i syfte att begränsa regeringens möjligheter att inskränka dessa.

Begränsning av covid-19-lagen

Covid-19-lagen innehåller bestämmelser som kompletterar smittskyddslagen (2004:168) och ordningslagen (1993:1617) och innehåller en rad långtgående frihetsinskränkningar i våra grundlagsskyddade, demokratiska rättigheter. Sådana inskränkningar var motiverade när smittan skenade i samhället, vaccin saknades och sjukvården behövde all hjälp den kunde få för att hinna behandla dem som behövde det. Där är vi inte i dag.

Konkret begränsas demonstrationer, manifestationer och parader genom 7 §, kulturföreställningar, biovisningar, tävlingar och andra fritidsaktiviteter genom 8 §, handelsplatser och kollektivtrafik genom 9–10 §§ och privata fester och sammankomster genom 11 §. Dessutom ges i 12 § möjlighet att införa ett generellt förbud mot att träffas i sällskap av en viss storlek.

Lagen ger regeringen möjlighet att begränsa de nämnda aktiviteterna på en rad olika sätt: genom ett begränsat antal deltagare, begränsade tidpunkter för när aktiviteterna får äga rum, genom andra ospecificerade smittskyddsåtgärder och i vissa fall genom krav på avstånd mellan deltagare.

I realiteten innebär detta att regeringen, exempelvis, får makt att bestämma att man bara får demonstrera mellan klockan 10 och 11, att man får vara högst 20 personer, måste ha på sig munskydd och ha tillgång till handsprit samt att deltagarna ska hålla minst 2 meters avstånd mellan varandra – vilket på ett effektivt sätt gör demonstrationen i allt väsentligt verkningslös. Dessa begränsningar är inte proportionerliga.

Liberalerna föreslår därför att den enda begränsningen som lagen ska medge ska ta fasta på avstånd mellan deltagare – inte antal deltagare, tidpunkt för demonstrationer eller de andra smittskyddsåtgärder som lagen i dag medger. Genom denna ändring ger vi regeringen och berörda myndigheter ett proportionerligt verktyg för att möta de betydligt mindre hot som samhället nu står inför. Samtidigt slår vi vakt om de grundläggande friheter som vår demokrati vilar på.

Begränsning av serveringslagen

Serveringslagen innehåller bestämmelser om vad den som driver ett serveringsställe ansvarar för när det gäller att minska smittspridning i sin verksamhet (t.ex. genom att minska trängsel), bestämmelser för hur lokala nämnder ska följa upp dessa bestämmelser och ett antal generella bemyndiganden (10–12 §§) som ger regeringen eller en av regeringen utsedd myndighet rätt att begränsa öppettider och huruvida serveringsställen ska få vara öppna alls.

Liberalerna har stort förtroende för att seriösa näringsidkare klarar av att samtidigt hålla öppet sina verksamheter och ta ansvar för att minska smittspridningen – främst genom att förmå gäster att hålla tillräckligt avstånd. Vi har också förtroende för att kommunala nämnder och tillsynspersoner klarar av att hantera de oseriösa näringsidkare som inte tar ett sådant ansvar. Självklart är det av största vikt att tillsynen över smittskyddsåtgärderna upprätthålls. Däremot vänder vi oss emot att regeringen medges näst

intill oinskränkta befogenheter att göra inskränkningar i andra avseenden. Därför föreslår Liberalerna att lagen inte ska innehålla bemyndiganden att begränsa serveringsverksamhet på andra sätt, dvs. stryka 10–12 §§ i lagen.

Att regeringen begär att få behålla denna möjlighet trots att vi nu befinner oss i ett helt nytt pandemiskt läge är helt enkelt inte proportionerligt. Liberalerna föreslår därför att regeringen inte ska få en förlängd sådan möjlighet.

Begränsa lagarnas giltighetstid

Likt många andra partier menar Liberalerna att lagarna endast ska få en förlängd giltighet om två månader. Tillfälliga lagar ska användas försiktigt och bara ges fortsatt giltighet så länge det kan motiveras. Covid-19-lagen och serveringslagen motiveras med att de begränsar smittspridningen i samhället och måste därför ständigt prövas och omprövas i ljuset av pandemiutvecklingen. Liberalerna anser att fyra månader är en alldeles för lång tid för att kunna förutse hur pandemin utvecklar sig och menar därför att en så lång förlängning inte är motiverad. Att vissa möjligheter för det offentliga att agera ska bestå längre än till den 30 september anser vi dock vara befogat, varför vi föreslår att lagarna får en fortsatt giltighet om två månader.

Bilaga 1

Motionens förslag till ändringar av regeringens förslag till lag om dels fortsatt giltighet av lagen (2020:526) om tillfälliga åtgärder på serveringsställen, dels ändring i samma lag

Regeringens förslag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, som gäller till utgången av september 2021,

dels att lagen ska fortsätta att gälla till utgången av *januari 2022*,

dels att punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för ärenden eller mål som har inletts före *utgången av september 2021*.

Föreslagen lydelse

3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för ärenden eller mål som har inletts före *upphävandet*.

Föreslagen lydelse

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, som gäller till utgången av september 2021,

dels att § 1–9 ska fortsätta att gälla till utgången av *november 2021*,

dels att punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3. *Den upphävda* lagen gäller dock fortfarande för ärenden eller mål som har inletts före *utgången av september 2021*.

Föreslagen lydelse

3. *Upphävda bestämmelser i denna lag* gäller dock fortfarande för ärenden eller mål som har inletts före *upphävandet*.

Motionens förslag till ändringar av regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

Regeringens förslag

Härigenom föreskrivs att lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19, som gäller till utgången av september 2021, ska fortsätta att gälla till utgången av *januari 2022*.

Föreslagen lydelse

Härigenom föreskrivs *i fråga om* lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19, som gäller till utgången av september 2021,

dels att *lagen ska* fortsätta att gälla till utgången av *november 2021*,

dels att 7–13 § samt 15 § ska ges den lydelse som framgår nedan.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som anordnar en sådan allmän

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som anordnar en sådan allmän

sammankomst eller offentlig tillställning som omfattas av ordningslagen (1993:1617) ska vidta smittskyddsåtgärder . Sådana föreskrifter får innebära krav på 1. begränsning av antalet deltagare, 2. minsta avstånd mellan deltagare med anvisade platser, 3. begränsning av tiden för sammankomsten eller tillställningen, eller 4. andra åtgärder för att förhindra smittspridning.	sammankomst eller offentlig tillställning som omfattas av ordningslagen (1993:1617) ska vidta smittskyddsåtgärder . Sådana föreskrifter får innebära krav på minsta avstånd mellan deltagare med anvisade platser.

Regeringen får, om andra smittskyddsåtgärder bedöms otillräckliga, meddela föreskrifter om att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte får hållas.

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som bedriver verksamhet på en plats för fritids- eller kulturverksamhet ska vidta smittskyddsåtgärder . Sådana föreskrifter får innebära krav på 1. begränsning av	8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som bedriver verksamhet på en plats för fritids- eller kulturverksamhet ska vidta smittskyddsåtgärder . Sådana föreskrifter får innebära krav på <i>minsta avstånd</i>

antalet besökare, mellan deltagare.

*2. begränsning av
öppettider, eller*

*3. andra åtgärder
för att förhindra
smittspridning.*

*Regeringen får, om
andra
smittskyddsåtgärder
bedöms
otillräckliga,
meddela föreskrifter
om att platser för
fritids- eller
kulturverksamhet
ska hållas stängda.*

9 § Regeringen
eller den myndighet
som regeringen
bestämmer får
meddela föreskrifter
om att den som
bedriver verksamhet
på en handelsplats
ska vidta
smittskyddsåtgärder
. Sådana föreskrifter
får innebära krav på

*1. begränsning av
antalet besökare,*

*2. begränsning av
öppettider, eller*

*3. andra åtgärder
för att förhindra
smittspridning.*

*Regeringen får, om
andra
smittskyddsåtgärder
bedöms
otillräckliga,
meddela föreskrifter
om att
handelsplatser ska
hållas stängda.*

10 § Regeringen
eller den myndighet
som regeringen

9 § Regeringen
eller den myndighet
som regeringen
bestämmer får
meddela föreskrifter
om att den som
bedriver verksamhet
på en handelsplats
ska vidta
smittskyddsåtgärder
. Sådana föreskrifter
får innebära krav på
*minsta avstånd
mellan besökare.*

10 § Regeringen
eller den myndighet
som regeringen

bestämmer får meddela föreskrifter om att den som bedriver kollektivtrafik eller inrikes flygtrafik eller ansvarar för lokaler eller områden som är avsedda att användas av resenärer i kollektivtrafik eller flygtrafik, ska vidta smittskyddsåtgärder . Sådana föreskrifter får innebära krav på <i>1. begränsning av antalet personer på färdmedel,</i> <i>2. begränsning av antalet personer i lokaler eller på områden som är avsedda att användas av resenärer,</i> <i>3. begränsning av den tid under vilken trafiken bedrivs, eller</i> <i>4. andra åtgärder för att förhindra smittspridning.</i>	bestämmer får meddela föreskrifter om att den som bedriver kollektivtrafik eller inrikes flygtrafik eller ansvarar för lokaler eller områden som är avsedda att användas av resenärer i kollektivtrafik eller flygtrafik, ska vidta smittskyddsåtgärder . Sådana föreskrifter får innebära krav på <i>minsta avstånd mellan resenärer på färdmedlet.</i>

Regeringen får, om andra smittskyddsåtgärder bedöms otillräckliga, meddela föreskrifter om att kollektivtrafik och inrikes flygtrafik inte får bedrivas.

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter	11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter

om att smittskyddsåtgärder ska vidtas av den som, inom ramen för en verksamhet som bedrivs yrkesmässigt, använder eller, direkt eller indirekt, upplåter en lokal, ett område eller ett utrymme för en tillställning eller någon annan liknande privat sammankomst. Sådana föreskrifter får innebära krav på 1. begränsning av antalet deltagare, 2. begränsning av tiden för sammankomsten, eller 3. andra åtgärder för att förhindra smittspridning. <i>Regeringen får, om andra smittskyddsåtgärder bedöms otillräckliga, meddela föreskrifter om förbud mot sådan användning och upplåtelse som avses i första stycket.</i>	om att smittskyddsåtgärder ska vidtas av den som, inom ramen för en verksamhet som bedrivs yrkesmässigt, använder eller, direkt eller indirekt, upplåter en lokal, ett område eller ett utrymme för en tillställning eller någon annan liknande privat sammankomst. Sådana föreskrifter får innebära krav på <i>minsta avstånd mellan deltagarna.</i> Första stycket gäller inte i fråga om sådana serveringsställen som avses i lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

Första och andra styckena gäller inte i fråga om sådana serveringsställen som avses i lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

12 § Regeringen

12 § Regeringen

får meddela föreskrifter om <i>förbud mot att samlas i ett sällskap av en viss storlek</i> på platser dit allmänheten har tillträde.	får meddela föreskrifter om att ett sällskap <i>samlas</i> på platser dit allmänheten har tillträde <i>måste ha ett visst avstånd mellan deltagarna</i> .

Sådana föreskrifter får inte innebära ett förbud som omfattar sällskap som tillhör samma hushåll. Föreskrifterna får inte heller innebära ett förbud som omfattar sammankomster som med hänsyn till syftet med sammankomsten och övriga omständigheter är befogade.	Sådana föreskrifter får inte innebära ett förbud som omfattar sällskap som tillhör samma hushåll. Föreskrifterna får inte heller innebära ett förbud som omfattar sammankomster som med hänsyn till syftet med sammankomsten och övriga omständigheter är befogade.

13 § Regeringen eller den kommun som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om <i>förbud mot att vistas i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel</i> .	13 § Regeringen eller den kommun som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om <i>att personer som vistas i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel, måste hålla ett visst minsta avstånd till varandra</i> .

Sådana föreskrifter får inte innebära förbud mot att vistas inom områden av sådan omfattning att det innebär ett hinder mot att förflytta sig inom riket. Föreskrifterna får inte heller i övrigt innebära	Sådana föreskrifter får inte innebära förbud mot att vistas inom områden av sådan omfattning att det innebär ett hinder mot att förflytta sig inom

obefogade inskränkningar i enskildas frihet.	riket. Föreskrifterna får inte heller i övrigt innebära obefogade inskränkningar i enskildas frihet.
Innan en kommun meddelar föreskrifter ska smittskyddsläkaren och Folkhälsomyndighet en ges tillfälle att yttra sig över kommunens förslag.	Innan en kommun meddelar föreskrifter ska smittskyddsläkaren och Folkhälsomyndighet en ges tillfälle att yttra sig över kommunens förslag.
15 § En föreskrift om förbud eller nedstängning som regeringen har meddelat med stöd av 7 § <i>andra stycket</i> , 8 § <i>andra stycket</i> , 9 § <i>andra stycket</i> , 10 § <i>andra stycket</i> , 11 § <i>andra stycket</i> eller 12 § ska underställas riksdagens prövning inom en vecka från den dag då föreskriften beslutades.	15 § En föreskrift som regeringen har meddelat med stöd av 7–12 § ska underställas riksdagens prövning inom en vecka från den dag då föreskriften beslutades.
En föreskrift som innebär att ett förbud eller en nedstängning helt eller delvis upphör att gälla, behöver inte underställas riksdagens prövning.	En föreskrift som innebär att ett förbud eller en nedstängning helt eller delvis upphör att gälla, behöver inte underställas riksdagens prövning.

Motionens förslag till ändring av regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2021:6) om ändring i ordningslagen (1993:1617)

Regeringens förslag

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2022.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 december 2021.

Lina Nordquist (L)

Johan Pehrson (L)

Gulan Avcı (L)

Allan Widman (L)

Tina Acketoft (L)

Maria Nilsson (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)